

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Psychologické aspekty DVI

Koncepce DVI týmu pro ČR vznikla z projektu MV ČR č. 263-5 (2006-8)

© PhDr. Štěpán Vymětal
oddělení bezpečnostních hrozeb a KŘ,
odbor bezpečnostní politiky MV
WADEM

Konference: MEDICÍNA KATASTROF Brno 2012

Specifická zátěž DVI pracovníků při MFI

- nároky na **mezioborovou a mezinárodní spolupráci** (jazyk, kultura - bariéry)
- nároky na **organizaci a koordinaci**
- **administrativní zátěž**
- **časová zátěž**
- **práce v terénu** (diskomfort)
- **charakter incidentu**
- práce s **pozůstalými a svědky**
- nároky na zajištění **vlastní bezpečnosti**
- zátěž z kolísání a **změn vlastního výkonu**
- **sdělovací prostředky**, přihlížející, zájmové skupiny, politici ...

➤ **neobvyklý způsob a okolnosti úmrtí**

(počet, charakter poškození, atmosféra místa)

- př: 2001 DVI týmy města New York musely uskladnit a pracovat s více než 20.000 fragmenty lidských těl.
- u bombových teroristických útoků: těla rozptýlená do dálky
- dětské oběti: Beslan, útoky na školy, letecká nehoda u Bodamského jezera, Breivikův útok...

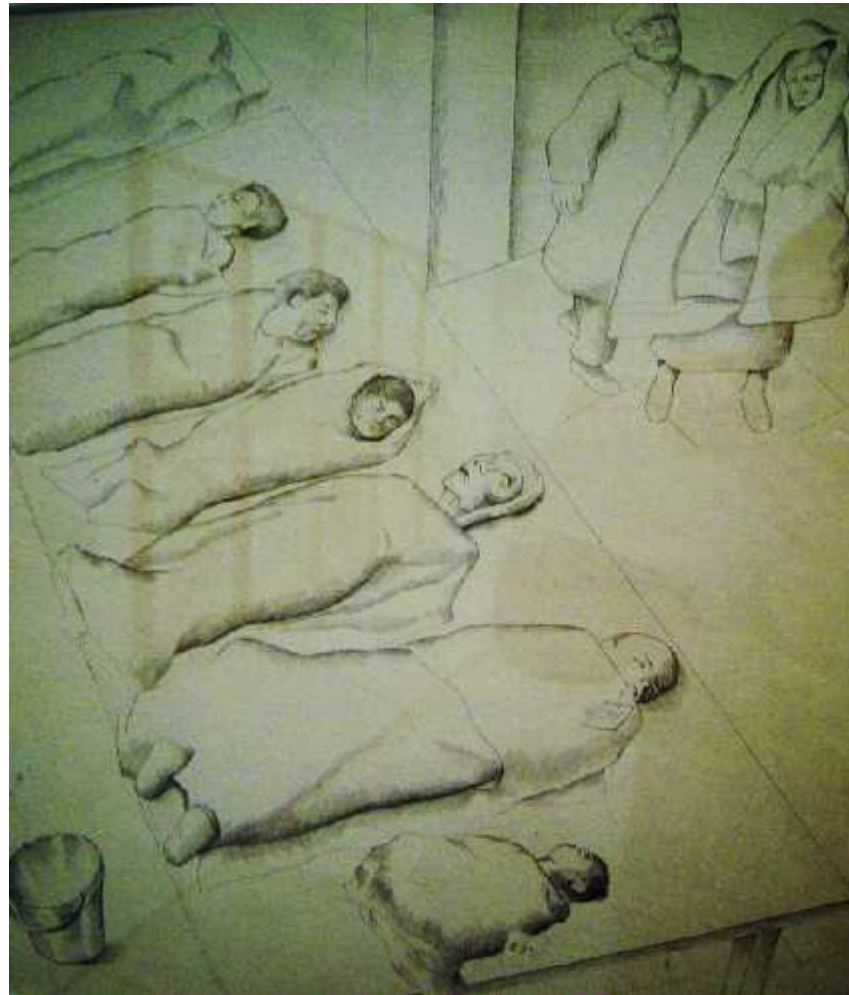

Maršálek, po bombardování Prahy 1945

➤ **interakce s lidmi přímo zasaženými neštěstím**

- *emoční zátěž: pozůstalí, svědkové/úzkost, popření, smutek, hněv*

- *riziko emoční infekce vs. riziko sekundární traumatizace pozůstalých*

Luis Quintanilla, Madrid 1937

➤ **dlouhodobost procesu identifikace**

- WTC 2001: 2749†, identifikace 4+ roky
- tsunami 2004: 230tis†, 183tis.prokázaně †, 42tis. zůstalo v moři
(první týmy – traumata, chaos; ČR tým od 03/2005)

➤ **opakovaná zkušenost při dalších MU**

- 9/2001 WTC & 11/2001 nehoda letu 587 (265†) & simulace v reakci na 9/11

po tsunami, 2005, JV Asie

➤ **časová a organizační zátěž (zvýšené pracovní zatížení limituje zvládací kapacity a vnitřní zdroje pracovníků)**

- *Madrid 2004: do 46 hodin identifikace všech 200 obětí*
- *Londýn 2005: 56 obětí (38 dle chrupu, 18 DNA)*

➤ **bezpečnostní a zdravotní rizika pro pracovníky**

- *rizika CBRN kontaminace (obava o zdraví své a svých blízkých)*
- *? důvěry v osobní ochranné pomůcky a vybavení*
- *vlastní psychosociální zátěž - přímé i zprostředkované (!) působení zátěže*

Rizikové faktory

- **Na straně pracovníka:**

- předchozí vlastní trauma
- deprese apod.
- pracovní vyhoření
- problémy v mezilidských vztazích

- **Na straně instituce - sekundární stresory:**

- zvýšená zátěž při práci při MFI
- zhoršené sociální klima v organizaci
- problémy ve vnitřní politice organizace
- nejednoznačné odpovědnosti, nejasná podpora pracovníků

Faktory podporující odolnost

- **Na straně jedince:**
  - ***určitá osobnostní struktura*** (pružný copingový/zvládací repertoár, orientace na pozitivní emoce, pragmatický coping)
  - ***socioekonomické vlivy*** (vyšší sociální status, dobrý příjem, stálé zaměstnání)
  - ***sociální podpora z okolí*** (funkční rodina, přátelé, kolegové)
  - ***kulturní vlivy*** (kultura zaměřená na komunitní podporu, podpora rituálů)
- **Na straně organizace:**
  - ***otevřená komunikace*** a rychlý přenos informací
  - zajištění ***základních potřeb*** pracovníků
  - ***technické vybavení*** pro zásah (vč. OOPaV)
  - ***systém podpory*** pracovníků (vč. kolegiální podpory, buddy systém)
  - ***oficiální poděkování a uznání!!!***
- **Povaha MFI:**
  - ***nižší počet*** obětí
  - ***větší emoční vzdálenost*** od oběti
  - ***méně hrozivý charakter*** události
  - ***kratší doba*** pracovního nasazení...

Prevence pozásahových potíží

- podpora **předvídatelnosti** (vlastní reakce, reakce instituce, transparentnost krizových plánů, možností podpory pracovníků)
- podpora **možnosti kontrolovat** vývoj (vyjasnění úkolů a odpovědností, vodítka, kontrola nad vlastními reakcemi, vědomí dostupnosti podpůrných programů pomoci)
- **redukce pocitů vlastního ohrožení** (strach z chyby-profi ohrožení, normalizace, péče o LZ x pracovní stigmatizace, ohleduplné vyhodnocování akce, budování vztahů s médii)

Prakticky se jedná zejména o:

- ***dodávání vhodných informací (před, při, po)***
- ***zajišťování optimálních pracovních podmínek (organizace, koordinace)***

Redukce zátěže pracovníků?

- **odp. příprava členů DVI týmů** (výcvik, vodítka, nejlepší praxe, technické a organizační informace, psychoedukace)
- **odp. podpora** (posilovat přirozené zvládací mechanismy pracovníků, informovat o vývoji MFI, základní psychosoc. potřeby, ukončení, uznání, poděkování)
- **etická pravidla** pro nakládání s ostatky a pozůstatky
- **využití psychologické služby PČR** (HZS, AČR) pro podporu při sběru AM dat
- **prevence sekundární traumatizace občanů** (zapojení krizových interventů PČR, HZS, AČR)
- zapojování kvalifikovaných **zástupců církví a NO** (práce s pozůstalými ve středně a dlouhodobém horizontu)

Závěr 1

mýtus: DVI pracovníci jsou otrlí, ostřílení, cyničtí, při MFI odolnější než ostatní zasahující.

realita: často si uvědomují zvýšenou zátěž při MFI, dopad události na jedince a svou zvýšenou potřebu specifické podpory!

Vzhledem k vyšší zátěži při MFI zasluhují také odpovídající systémovou podporu.

Psychologické pracoviště MV připravuje ve spolupráci s KÚ Praha plán pro aplikaci psychologie do DVI týmu ČR.

Závěr 2

Psychologická služba rezortu MV disponuje odborníky vhodnými i pro spolupráci s DVI týmem.

Hlavní úkoly psychologů:

- 1) příprava a vzdělávání členů DVI týmu
- 2) podpora zasažených osob v urgentní fázi
- 3) podpora procesu sběru AM dat
- 4) podpora členů DVI týmu v průběhu a po akci

Děkuji za pozornost 😊

stepan.vymetal@mvcr.cz

www.mvcr.cz/psychologie